

L'IGNORANCIA

SETMANARI POPULAR MALLORQUI

REDACCIO Y ADMINISTRACIO

PALMA: P. A. Maura, 18

INCA: C. de la Murta, 5.

SONARÀ CADA DIJOURS SI TÉ BUF A SES GANYES

PAGAMENT A LA BESTRETA

Un Trimestre, UNA Pesseta

Un número solt, CINC cts.

Camina caminaràs...

L'infantó, alegria de nostra juventut, esperança de consol pels dies de cansament i de vellesa, ha quedat en el camí, tot just començat.

Les passes que ha donades en aquest mon, eren fetes, totalment pels àngels. Ni tant sols tenia eima, encara, per agafar la brillantor dels raigs de sol, ni per fer més que un mig riure de beatitut.

La seva naturalesa angèlica, no gosava deixar lloc al domini de la seva existencia humana. Perque en ella se m'havia fet clar que'l procés de la vida es una doble batalla. Primer, som àngels, purs de tota mala intenció i de pecat. Llavors, poc a poc, a mida que la ciencia s'afica al seny i el desig del cor, anam tornant humans... La plenitut de forces i de vida corporal, mos dú enganats deu, trenta, cinquanta anys... Llevores, amb el fallir d'aquelles, tornam a la senzillesa, a la humilitat, a la confiança, en un més gran benestar... Torna la lluita pera fer vèncer lo diví, lo espiritual, lo que era la infancia primera.

Així veim aqueixa curva dels dies, damunt els homes... ¡Ditxós qui s'atura en els moments definitius!...

L'infantó, alegria de la nostre juventut, esperança de consol pels dies de cansament i de vellesa, ha quedat en el camí, tot junt començat.

I l'amarc passar dels dies, ens empeny a nosaltres... I ella queda. Queda com una fita, pera que cada dia vegem les passes donades.

Amb ella queda el nostre cor... Mes la vida mos empeny... Envant! Envant! I seguim el camí.

Camina... caminaràs!

EL SEMBRADOR.

Maria - Camila

Dolç nom del bell infantó de cabells d'or, com les xeixes, i ulls brillants com foc d'amò que enyorant el cel, mos deixes,

i t'en vas, deixant al cor el dol del gran desconort. ¡Ditxosa la teva sort que floriex al jardí d'or!

Mirant-mos dins la mirada com beviem el cel clar! ¡Per sempre més s'ha apagada la claror del teu mirar!

Més el dia que trencada ta vida, sols vaig tení el teu cosset damunt mi, carneta blanca-gelada,

cercant en torn un consol i un esplai al cor romput, de tant de dolor premut, i anegat amb tant de dol,

aixecant els ulls al cel, ens semblà veure brillar el teu mirar fondo i clar, i el cor degotares mel.

Ja'l mig de tanta agonia fou aquell moment serè que una poncella hi floria: l'esperança en trobar-tè.

Maria-Camila! del cel ens fas mirar, el camí mes ai! poder-te tení entre els braços, quin anhel!

IVON.

Els vuit dies d'anar-se'n al cel.

Coses del dia

El dissapte 28 de Juny es va firmar la pau, gràcies a Deu. La guerra es va declarar l'agost de 1914 i ha durat prop de cinc anys. L'acabament ha estat l'aixafament d'Alemania, el desmembrament d'Austria-Hungría i Rússia i la de-

saparició de la forma monàrquica en els tres païssos esmentats, per ara.

La guerra provocada pel fals concepte de pàtria avui corrent i inflada per l'Estatisme dominant a totes les nacions d'Europa, ha estat especialment greu per la seva extensió, per la seva crueltat i per les evidents conclusions del dret internacional, que ha vingut a ésser una paraula vana.

La invasió de Bèlgica per Alemania, la de Grècia pels aliats, la destrucció de barcos neutrals pels submarins alemanys, la llibertat del comerç als estats neutrals violada per les nacions aliades, les llistes negres i altres coses que pensam i no s'han fet públiques, són fets que demostren que el dret internacional ha estat la voluntat del més fort.

Si haguessim d'elogiar a algun dels beligerants per la seva ètica no sabriem a qui elogiar. La civilització ha semblat retrocedir algunes centúries.

Les condicions imposades an els vençuts són dures i humiliants en extrem. No hi ha hagut cap poder neutral que estàs en situació de exigir una major moderació. En totes les altres guerres de 15 centúries ençà mai ha faltat un estat fort més o menys neutral que s'ha interposat entre el vencedor i el vençut; aquí no. El vençut ha quedat extenuat per la fam i minat per la revolució a mercé pel vencedor.

L'odi, que el llevat de les guerres, queda, doncs, amb tota la virulència com mai.

L'acabament d'aquesta guerra ha portat la recrudència de les qüestions socials. El socialisme, arrel de l'Estatisme i per conseqüent pare real i verdader de la guerra actual, vol acabar les guerres encenent altra guerra més cruel, més injusta i més universal que la passada.

La firma de la pau acaba, doncs, amb un interrogant en comptes d'acabar amb un punt.

Que el bon seny il·lumini l'humanitat.

STICK.

PER INFANTS... I GRANS

L'ÀNIMA

(TRADUCCIÓ)

—Ma mare! Els qui se moren no deuen anar tots an el cel. Per que ahir s'en duien un albat an el cementeri dins un baül blanc, com si dormís, i son pare i ses dues germanetes l'acompanyaven plorant amb tanta de pena que a mi també me feren plorar. I devien plorar per que aquell nin havia estat dolent. No es ver?

—No, filleta meva. El nin per la seva innocència no podia esser dolent encara; i quant les seves germanetes ploraven, l'ànima d'aquell infantó morí ja vivia ben feliç en el cel.

—L'ànima? Jo no sé que es; no ho comprenc an això.

—I doncs, jo t'ho explicaré. Acabes de dir que vares tenir pena de veure plorar sense conort les dues germanetes.

—Es ben ver.

—I doncs, bé. Què era lo que en tu estava trist i desconsolat? Què eren els teus braços?

—No, ma mare; no eren ell els braços.

—I doncs, que eren les orelles?

—No, tampoc: era *aquí dins*.

—Veus, i doncs; aqueix *aquí dins*, Maria, es la teva ànima qui s'alegre o s'entristeix, qui te repren quant ets dolenta, i està satisfeta i gojosa quant fas bonda i obres bé.

G. J.

FAULA

(D'en Iriarte)

Cantat una cigala
passa l'estiu enter
sense pensar ni un dia
que prest s'en vé l'hivern.
Los frets i gels l'obliguen
llavors a callar-se
i dins son cau s'amaga
per por de gelar-se.
Se veu desproveïda
de l'aliment amat,
sense cap cuc ni mosca,
sens ordi i sense blat.

La formiga vivia
dins un forat veinat
i hùmil la cigala
'l bon dia li ha dat
dient-li: O, formiga!
ja que an els teus graners
hi sobren els que viures
per el vostre aliment
deixau-me alguna cosa
per viure aquest hivern
la pobreta cigala
qui alegre en el bon temps
mai conegué desgracia
ni mai el dany temé.
No dubteu a prestar-me,
que vos promet, feel,
pagar-vos amb ganancia

per el bon nom que tenc.»

La formiga afanyosa
va respondre ben prest:
«Lo que jo tenc deixar-vos?
No ho lograreu de fet.
Digau-me: i que feieu
quant erem al bon temps?»
«Jo,—deia la cigala—
al veure un viatger
alegrement cantava
sense parà un moment.»
«Vols dir que tu cantaves
quant jo movia els peus?
I doncs, ara que menjo
tu balla a té qui té.»

IVON.

UN HOME INTERESSAT

Es un cap-vespre de estiu, quant el sol se havia amagat darrera la montanya veinada, fenyint el firmament de color de púrpu-ra i or i acabat de molestar amb sa calor.

Seuen dins la clastra de la possessió els amos, els missatgers i la filla de aquells, joveneta molt bella, de cabells negres i ulls negres també i expresius, boca petita i graciosa, i tota la seva figura encara que pagesa respira distinció. No se mescla en les converses dels altres, sino que el seu pensament està a una altra part. Al cap d'una estona arribà un jove i na Aina-Maria tornà molt vermella, i el seu rostre, s'iluminà amb una graciosa rialleta. L'amo casi no el saludà; però la madona li fé una bona escomesa. Començaren a conversar fent roflada, de si havia anat bé el batre, si havia retut el grà, i quants de cavallons havien batuts en lo dia i coses del seu ram. Quant ja feia una horeta que conversaven, en Llorenç saludà i partí, donant a na Aina-Maria una expressiva mirada.

Quant va esser partit ella s'en anà dins el seu quarto, s'assagué sobre la caixa i plorà en silenci. Per que?

Era que en Llorenç la estimava i ella a ell, i som pare, no ho volia de cap manera; perque ell era pobre. Al mateix dia hi havia hagut un bon disgust a Son Moix, perque havia vist que conversaven, quant ella venia de cercar un gerricó de aigua del pou, i son pare li digué:

—No el vui; es per damés. Tú ets bastant rica; pots comptar amb aquesta possessió i uns cuants doblers fets; i ell, no té més que cinc cortons i sa caseta. Sabs que hi va de errat de comptes, voler la meua filla. Perque no te ha de agradar en Miquel de Son Mates, qui te estima tant?

I ella respongué:

—Si me obligau, no tendré més remei; però qui estim, es en Llorenç.

Son pare quant la sentia s'enfadava més. En Llorenç la estimava de bon de veres. Desde petits, jugavem plegats, i quant foren grandets, al veurer-se s'empagaien, fins que els seus cors s'entengueren i sentiren lo que es diu amor.

Així seguien les coses: l'amo fent-li mala cara i ell fent el desentès.

Un dia devers les deu del vespre, a Son Moix ja jeien. En Llorenç prenia la fresca a la carrera sota el parral, amb sa mare i va veure una gran vermellor devers les cases de Son Moix. Hi parà esment i va veure que el paller se calava foc. L'era estava veinada de les cases, i prest el foc hi arribaria: i ple d'engoixa s'en hi anà corrents tocà an el portal forà, i aviat tots estaren aixecats, tocaren la campana, el veinats comparagueren i se posaren a pagar el foc que creixia per moments. Les flamarades eren com a gigants i les espines s'enleiraven que feien por.

L'amo que era tan doblerer, se desesperava al veure tota l'anyada perduda.

Quant el sol sortia el foc ja estava apagat; però l'era no era mes que un quadre de pena i destrucció.

Al cap d'uns quants dies, en Llorenç hi va anar, i l'amo l'agafà per una mà i li digué:

—Mira Llorenç; si es ver que estimes la meva filla, te don el meu consentiment; perque tú mos salvares de la mort.

En Llorenç no creia lo que sentia, s'agenollà en els peus de l'amo, li besà les mans i les hi banyà de llàgrimes de alegria, i na Aina-Maria també plorava i de gust. I aquells dos cors qui sempre s'eren estimats, encara que mig en secret s'emboicallaren dins una mirada que era tot un poema de amor...

Judith

DEL FOSSAR

Dins el camp del vell fossar,
niu de vides estingides,
s'hi troben creus, espargides,
que, la mort, va fer posar.

En aquell trist sementer
vora una creu mig corcada
hi crexia, perfumada
una mota de rosser.

Del roser esponerós
brufat de blanques roselles,
per entre les branques belles
saltava un aucell hermós.

Gojós, hi brescà son niu
ple d'ensomnis i de vida,
sobre la creu beneïda
sempre cantava joliu.

Baix de la creu, trist recort
s'hi troba blanca corona...
sols el mirar-la aborriona...
ella canta la dissort!

La mort del fill estimat
una mare encara plora...
rega el roser de la vora
per l'angel que j'ha volat...

He tornat al cementeri
he tornat veure les lloses

que guarden de tantes coses
el trist i l'etern misteri...

He tornat veure la creu
ja casi del tot podrida...
Ail ja n'es fuita la vida
pel camp del fossar arreu:

La corona es va marcir...
del roser fugí la fulla...
i del niu... sols la despulla
el ventifol va espargir!...

Cercant menjar va volar
l'aucellet tot ple de vida...
I, al roser i creu podrida
ja no'ls tornaràn cuidar

car, del fill que va morir
la mareta amb anyorança
volà a l'eterna Bonança
i, no tornarà venir...

Buscaret de la Planç.

EN LITO

XI

Mentres uns boten...

Com diguerem, quant en Lito hagué *rectificada* la seva «toilette» entrà amb aire triomfal dins l'hipòdrom, i se dirigí an el clos de la tribuna.

Desde'l passadís visurà els palcos de preferència, i, oh sort! hi afinà la bella dels ulls negres i front blanc. Mirà cap a la tribuna cercant lloc buit a on poder-se acomodar, i la bona estrella que aquell dia semblava guiar en Lito, su davant el palco de la bella, li deparà una cadira buida, al costat d'un senyor gros amb còrbata blanca, i de veu gruixada, qui discutia acaloradament amb un altre senyor prim qui seia al seu costat. En Lito, tot embadalit s'hi dirigí, i no reparant que'l senyor gros hi tenia el capell de palleta, s'atrosà una mica les cames dels calçons sempre mirant la bella i somrient de la manera més dolça, i s'assegué!

El capell va fer *rac!* i en Lito rebotí tot asustat presentint l'eclipse de la seva bona estrella. El capell romangué fet una coca, i son amo, el senyor gros, fet una furia, agafà en Lito per un braç i alçà l'altra mà que li quedava a lloure preparant-se per encivellar-li una betcollada la més somerina i sobirana que persona nada haja poguda somniar mai.

En Lito veient aquells preparatius tan solemniats, i presentint lo que seria el cop d'aquella mà grossa i molçada sobre el seu ilustre i perfumat clotell, arrufà el cap i aclucà els ulls. Les senyoretetes d'allà prop s'esglaiaren d'horror; i..... just en aquell moment la campana del jurat tocà, indicant que començava el concurs.

Aquell toc de campana va esser com oli lirat sobre la mar tempestuosa de las ires del senyor gros. El seu gènit terrible se calmà com per art d'encantament; amollà en Lito, llevà el capell esclafat, i concentrà tota la se-

va vista i la seva atenció en l'animal. Era un cavall garrut de tot i llambriner a més no poder, i davant la seva figura, el senyor gros s'entusiasmà, i dirigint-se an en Lito, se desfeia en elogis de l'hermós animal.

En Lito no hi entén massa en animals, i per altra banda trobà que no era bona ocasió de fer la quantre an aquell senyor magnànim qui tan graciosament li havia perdonat el defecte del capell i li havia estalviada la vergonya de rebre betcollada (o més d'una) en public i davant la bella d'ulls negres i front blanc, i...—li donà tota la raó, i de bona gana!

I anà seguint el concurs. El sol pitjava, i en Lito amb sa roba d'hivern, suava a les totes. I amb suprema elegancia se tragué el capell, i del butxacó de l'americana tragué el mocador i s'eixugà la suor. Però, oh desgracia! El mocador era el que havia emprat per espolsar-se les sabates qui sempre destinyen un poc, i li deixà la cara mascarada, sens ell temer-s'en.

A l'hora del descans, en Lito veient que tothom se passatjava p'el passadís, també hi anà a lluir les seves fantasies, i reparà que quant ell passava, totes les senyoretetes se posaven el mocador a la boca i se contenien de riure. De totduna se pensà si qualcuna tendria mal de caixal; però quant va veure que totes feien lo mateix i que alguna se mossegava els llavis, i tot, se malpensà, i més quant girant-se ell, totes esclafiren de riure. No obs ant, com no endevinava ni podia endevinar la càrta d'allò no'n feu gaire càs, i se guí passant-se amb les mans plegades.

Continuà la festa, i quant acabà, en Lito tengué una gran desilusió; perque la senyoreteta dels ulls negres i front blanc, muatà a l'auto sense parar esment en ell, i l'auto pasa deixant-lo boca badada i amb un palm de nas.

Aquí perdé el coratge, i trist i consirós s'en anà a ca seva, i al deixar el capell an el paraiguer, se va veure la cara tota mascarada dins el mirall, i pegant-se un toc an el front exclamà:

—Ara veig de que reien totes les senyoretetes. Ben mirat som un desgraciat!

V. DE CAMPFLORIT.

Dues cançons de l'album de

Sant Salvador de Felanitx

A dins Mallorca hem sembrada
una IGNORANCIA. Vulgau
que la llavor escampada
floresqui roses de pau.

EL SEMBRADOR.

Seguint el camí senyat
pujan a Sant Salvador.
I si se troba inspirat
per vos, farà un llarc glosat
un ignorant

L'OIDOR.

Cançó pajesa antiga

Voleu que vos diga una cosa
i la sabreu?

Com per dins Consei veureu
moltes fadrines.

Que se compren robes fines,
de molt de preu.

No trobau que aixó no freu?
Molta estufera.

Per davant i per darrera
van enjoïades.

I també bones macades
i uns bons flocs.

De cop duràn managots
i amb punlilles.

I també bones parilles
que penjaràn.

Els fadrins qui les veuràn
diràn que son senyores

I elles son cavadores
de baixa mà.

Amb lo vestidet alçat
van remirades.

Amb les ventalles girades
a l'enrevés.

Ja descobriràs després
moltes de alhaques

Mocadors dins les butxaques
per fe comú.

Més tal volta està dejú
lo seu cosset.

perque a ca seva hi ha fret
a la panera.

I duen mes estufera
que un endiot.

Ca-descú fa lo que pot
cada moment.

No dic res d'aquella gent
tant desdixada

que jeuen sense flaçada
perque no'n fenen.

Elles diuen i pretenen
de lo demés.

I los pobres coronells
que les exhorten.

Mes elles no se conorten
abastament

Perque elles duen més vent
que no'l mestral.

També duen mes sal
que no hi ha Ervissa.

Molta volta a la camissa
que duen devall

hi podrien fer un ball
dins els forats.

I duen flocs encarnats
devall la barra

que pareix una tafarra
o un ventadó.

Volen volen un jipó
de coloreta

de satí o de sargeta,
o de duró.

CAP BLANC.

BERBES

Contaven els nostros avis, que un dia d'aquells en que un homo s'aixeca de bon signe, D. Felip, un gran aficionat a la caça, agafà l'escopeta i el morral, i seguit del seu cà, s'aficà dins la garriga d'una possessió seva, ben disposat a no tornar a les cases, mans buides, com li passava sovint.

I res: fos que D. Felip per casualitat estàs bé de pols, o que Deu volgués fer un miracle, lo cert es que va matar dues perdius; i trobant que ja havia feta la gran càçada, s'en tornà a les cases, més content i satisfet que un soldat amb un puro.

Encara no havia feta ombra dins les cases i tothom ja sabia que D. Felip no havia feta pòla. S'en entrà a la cuina i mentres les dones s'exclamaven i ponderaven lo grasses i grosses que eren les perdius, el senyor s'encarà solemniament amb lo cuiner, i lo enflocà aquest exordi:

—Miquel; cuinau-les bé, no fos cosa que la ma fesses... i en tenir-les a punt, aniràs a avisar el Pare Biel, qui s'en agrada molt, i el duràs a dinar.

—Està bé senyor; no pas ànsia.

Però en Miquel, trobant-les bones, tasta ara, tasta suare, tant va tastar, que quant s'en temé no hi havia més que ossos.

—Bona l'he feta!—pensava el pobre cuiner—Si el senyor heu sab me mata. I amb tot això m'en tenc d'anar a cercar el frare. No sé com n'he de sortir d'aquest bugat.

I cabila qui cabila, en Miquel s'en anà a cercar el pare Biel.

Quant tornava amb ell, li amolla aquesta:

—Pare Biel; tendria remordiments de consciència si no li digués lo que fa al càs; però sigue prudent i no me destapi: el senyor li vol tallar les orelles.

—Que me dius?

—Lo que sent. Encara no té determinat quin dia; però si vossa reverència veu que esmola el ganivet, fugi corrensos cap a la cuina, que jo li fendré la porta uberta.

—Gracies, Miquel. Deu t'ho pagarà.—digué el frare qui del sústo, no n'hi haurien ireta gotà.

I arribaren. El senyor i el Pare Biel, conversaren fins que una criada les avisà que el dinar estava a punt. Entraren dins el menjador, s'assegueren i començaren a menjar la sopa.

El frare no freia la vista de damunt el senyor, qui totduna que acabà la sopa, agafà el ganivet i se posà a esmoliar-lo. Era una costum que tenia.

Veure això el frare, aixecar-se amb un llongo i partir escapat cap a la cuina, va esser tot ú. I encara D. Felip i sa senyora no sabien a que venia aquella fuita, quant entra en Miquel dins el menjador, amb uns grans espants, diguent:

—Senyor, senyor: el fraret es fuit i s'en du les perdius.

D. Felip sorti an el balcó i vejent el Pare Biel qui corria com un llonci, cridà:

—Ei, fraret; al manco de dues una.

—I ell pensant que se referia a ses orelles, li respongué:

—Ni una ni cap.

I seguí corrensos fins que tengué alè.

Un malfaner.

Entre cegos.

—Che! Que t'ha dat res aquest senyor que conversava amb tu?

—No: m'ha demanat si me daven moltes d'almoines, i res més.

—Si; lo mateix me fé a mí; es un vell curiós qui no dona més que... molesties. Jo no'l puc veure.

—Ni jo tampoc.

Així son molts.

Hi ha homos qui només tenen l'ofici de roegar i fins i tot l'arriben a convertir en una qüestió de dents i de bon menjar; tant que qualsevol diria que tenen la raó a les tripes i el judici en el paladar.

Mirau aquest siguent diàleg.

—¿Com distingiries, tu, els galls vells dels joves?

—Molt, facilment; no hi ha més que pegar a les dents.

—Te lluiràs. Els galls, que tenen dents?

—Els no; però en tenc jo; i tan afiladas, que ni cruus me escaparien.

*****

Costa un ull de la cara

Així ho solem dir per ponderar lo que val una cosa.

A Inglaterra diuen: *Costa un ull de jueu.*

Conten que això vé d'aquell temps en que hi havia costum d'arrancar un caixal o dos en els jueus qui no pagaven les contribusions; i si el deute era gros, les treien un ull.

La claror del sol i de la lluna

L'intensitat de la claror del sol es 300.000 vegades major que la de la lluna plena.

Això vol dir que si amb un pic hi hagués 300 000 llunes plenes en el cel, hi veuriem poc més o manco així com hi veim quant lluu un bon sol.

*****

Flors de Mallorca

Antologia de poetes Mallorquins, per lletgir i recitar els alumnes de les nostres escoles. No manco interesant resulta per les persones majors qui vulguen fluir de la literatura mallorquina.

Libro de los Ejemplos

Colecció d'exemples senzillament contats de la vida i del treball, propiats d'un modo particular per les classes de adults.

Se troba en les llibreries escolars a 90 cèntims exemplar. Depòsit: a l'Imprenta de l'Ignorància.

TRENCA-CLOSQUES

TARGETA

BERTA COLON BUERÁ

Compondre amb les lletres d'aquesta targeta el nom i llinatge d'un novell poeta mallorquí.

SINCATEGOREMA

Nota musical—Aliment—Número—Tema de actualitat.

Judit.

GEROGLIFIC

P

NA

CON

XARADA

La meva *prima* es un riu; la *segona*, part del cos; una fruita, *prima-dos*, abundosa dins l'estiu.

De *tres-dos*, la reina'n té les que vol, cada semana; i, per qui mon *tot* demana: rot apotecari en té.

Els tres germans.

COLMOS

1. Quin es el *colmo* d'un retratista?
2. I el d'un avar llosco?
3. I el d'una cosidora?
4. I el d'un sembrador malfaner?
5. I el de la petitesa de un *colmo*?

RAT PENAT.

(Solucions an el número qui ve, si som vius)

Solucions en el número passat:

Al problema:

30	120	60	90
60	90	90	120
90	60	120	30
120	30	90	60

Al geroglific: Tres graus devall cero.

A la fuga de vocals:

Un dia per vinentesa me vaig gratar un genoll i m'hi vaig trobar un poi que fumava pipa encesa.

A la endevinaia: Un Baul.

En Jordi de Son Carlà

Tip. Durán.—Inca